

Albert Camus

Carnete I

Mai 1935 – februarie 1942

Traducere din limba franceză
de Micaela Ghițescu

Ediție îngrijită, cronologie și note
de Marina Vazaca

POLIROM
2023

Albert Camus, *Carnets I. Mai 1935 – février 1942*

Copyright © Éditions Gallimard, 1962
All rights reserved

© 2023 by Editura POLIROM, pentru traducerea
în limba română

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Foto copertă: © Bettmann/Contributor/Getty Images

Lucrare apărută cu acordul COPYRO – Societate de Gestiune Colectivă
a Drepturilor de Autor

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700505
București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1,
sector 4, 040031, O.P. 53

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

CAMUS, ALBERT

Carnete / Albert Camus; trad. din lb. franceză de Micaela Ghițescu;
ed. îngrij., cron. și note de Marina Vazaca. – Iași: Polirom, 2023-

3 vol.

ISBN: 978-973-46-9352-8

Vol 1: Mai 1935-februarie 1942. – 2023. –

ISBN: 978-973-46-9343-6

I. Ghițescu, Micaela (trad.)

II. Vazaca, Marina (ed.)

821.133.1

Printed in ROMANIA

Cuprins

<i>Notă asupra ediției</i>	5
<i>Cronologie</i>	9
Caietul I. Mai 1935 – septembrie 1937	21
Caietul al II-lea. Septembrie 1937 – aprilie 1939	75
Caietul al III-lea. Aprilie 1939 – februarie 1942	133

*

Vara la Alger¹

Pentru cine e jerba asta de păsări negre pe cerul verde?
 Vara oarbă și surdă care se strecoară și dă un sens mai
 pur chemărilor lăstunilor și strigătelor vânzătorilor de ziare.

*

Iunie. Pentru vară:

- 1) De terminat Florența și Alger.
- 2) Caligula.
- 3) Improvizație de vară.
- 4) Eseu despre teatru.
- 5) Eseu despre 40 de ore.
- 6) De rescris Roman.
- 7) Absurdul.²

*

Pentru Improvizație de vară:

- Spectatorule.
- Ei!
- Spectatorule.
- Ei!
- Ești rar, spectatorule.
- Cum așa, rar? (Se întoarce.)

1. Titlul celui de-al treilea eseu din ciclul *Nunta* (n.red.).
 2. Punctul nr. 1 din acest program de lucru se referă la „Deșertul“ și „Vara la Alger“ din *Nunta*; nr. 5 (vezi *infra*, pp. 101-102) se referă la cele 40 de ore de lucru datorate Frontului Popular, despre care Camus a scris un text rămas nepublicat; nr. 6 se referă cu siguranță la *Moartea fericită*; nr. 7 anunță tema centrală din *Mitul lui Sisif*; „Improvizație de vară“ este un proiect nerealizat, iar „Eseul despre teatru“ a rămas în faza de schiță.

- Da, rar! Nu ești mulți. Ești câțiva.
 — Fiecare este ceea ce poate.
 — Sigur. Așa cum ești, ne plăci.

*

Roman

— Sunt silit să recunosc că am niște defecte grave, spuse Bernard¹. De exemplu, sunt mincinos.

— ?

— Vai! Știu prea bine. Există defecte care nu se mărturisesc niciodată. Altele care nu costă nimic să le recunoști. Cu un ton de falsă umilință, bineînțeles! „E adevărat, sunt irascibil, sunt lacom.“ Într-un sens, asta-i ceva măgulitor. Dar ești mincinos, vanitos, invidios, așa ceva nu se mărturisește. Astea-s doar defectele celorlalți. Și de altfel, dacă-ți mărturisești furiile, eviți să vorbești despre rest. Cuiva care se acuză spontan, n-o să i se caute alte cusururi, nu-i așa?

Eu n-am niciun merit. M-am acceptat pe mine. De aceea totul e atât de simplu.

*

Caligula: „Ceea ce nu veți înțelege niciodată e că sunt un om simplu“.

*

Eseu despre 40 de ore.

În familia mea: 10 ore de muncă. Somn. Duminică – Luni – Șomaj: omul plânge. Marea mizerie a omului e că trebuie să plângă și să dorească ceea ce-l umilește (concurs).

1. Bernard, medic din *Moartea fericită*.

*

„Se vorbește mult în momentul acesta despre demnitatea muncii, despre necesitatea ei. Domnul Gignoux¹, în special, are niște opinii foarte precise asupra acestei chestiuni...

Dar asta-i o înșelătorie. Nu există demnitatea muncii decât atunci când munca e liber acceptată. Doar trândăvia este o valoare morală pentru că poate servi la judecarea oamenilor. Nu le e fatală decât celor mediocri. Iată lecția și grandoarea ei. Munca, dimpotrivă, îi strivește în mod egal pe oameni. Nu întemeiază o judecată. Pune în acțiune o metafizică a umilirii. Cei mai buni nu-i supraviețuiesc sub forma de sclavie pe care i-o dă actualmente societatea celor care gândesc corect...

Propun să răsturnăm formula clasică și să facem din muncă un rod al trândăviei. Există o demnitate a muncii în butoiașele confecționate duminica. Aici munca se îmbină cu jocul, iar jocul supus tehnicii ajunge operă de artă și întreaga creație...

Cunosc pe unii care se extaziază și se indignează din asta. Ei, și! Muncitorii mei câștigă 40 de franci pe zi...

Sfârșit de lună când mama spune cu un zâmbet încurajator: „Astă-seară o să bem o cafea cu lapte. Din când în când, nu strică să mai schimbi...”

Dar cel puțin vor putea face dragoste...

*

Singura fraternitate acum posibilă, singura care ni se oferă și ni se îngăduie, este sordida și cleioasa fraternitate în fața morții militare.

1. Economistul, omul politic liberal și jurnalistul Claude-Joseph Gignoux (1890-1966) (n.red.).

*

Iunie

La cinema, micuța oraneză, însoțită de soțul ei, plânge de se rupe de nenorocirile eroului. Soțul ei o imploră să se oprească. Printre plânsete: „Haide, spune ea, lasă-mă să profit“.

*

Moartea fericită

În tren, Zagreus stă așezat în fața lui. Doar că, în locul fularului negru pe care-l purta de obicei, și-a pus o cravată de vară foarte deschisă la culoare. (După asasinat, își reia locuința. Nu schimbă nimic în ea. Pune doar o oglindă nouă.)

*

Tentația comună a tuturor inteligențelor: cinismul.

*

Mizeria și măreția acestei lumi: nu oferă adevăruri, ci iubiri.

Absurditatea domnește și iubirea te salvează de ea.

*

Există o psihologie corectă în romanele-foileton. Dar este o psihologie generoasă. Nu ține seamă de amănunte. Acordă credit. Prin asta e falsă.

*

Bătrâna și urările ei de Anul Nou: Nu cerem mare lucru: să avem de lucru și sănătate.

*

Această vanitate singulară a omului care lasă și vrea să se creadă că aspiră la un adevăr, când, de fapt, el cere lumii doar o iubire.

*

Iată o constatare pe care o faci cu greu: să înțelegi că poți fi superior multora fără a fi totuși o ființă superioară. Și că adevărata superioritate...

*

August

O cameră dă spre curte – se deschide spre o a doua cameră care primește lumina de la ea și care, la rândul ei, dă spre o a treia fără fereastră. În camera asta, trei saltele. Trei persoane care dorm. Dar cum lățimea maximă a camerei nu măsoară cât lungimea saltelei, partea superioară a saltelelor a fost sprijinită de perete, iar oamenii dorm ghemuiți.

*

Orbul care iese noaptea între ora unu și patru cu un alt prieten orb. Pentru că sunt siguri că nu vor întâlni pe nimeni pe străzi. Dacă întâlnesc un felinar, pot râde după pofta inimii. Râd. În timp ce, ziua, mila celorlalți îi împiedică să râdă.

„Să scriu, spune acest orb. Dar asta nu interesează pe nimeni. Ceea ce interesează într-o carte sunt semnele unei existențe patetice. Or, viețile noastre nu sunt niciodată patetice.“

*

Ca să scrii, trebuie să te situezi totdeauna puțin mai prejos de expresie (mai curând decât mai presus). Niciun fel de vorbărie, în orice caz.

Experiența „reală“ a singurătății este una dintre cele mai puțin literare din câte există – se află la o mie de leghe de ideea literară pe care ți-o faci despre singurătate.

Cf. tot ce este degradant în toate suferințele. Să nu te lași dus în vid. Să cauți să învingi și să „umpli“. Timpul – să nu-l pierzi.

*

Singura libertate posibilă e libertatea față de moarte. Om cu adevărat este cel care, acceptând moartea ca atare, îi acceptă în același timp și consecințele – adică răsturnarea tuturor valorilor tradiționale ale vieții. Acel „Totul e permis“ al lui Ivan Karamazov este singura expresie a unei libertăți coerente. Dar trebuie mers până în străfundurile formulei.

*

21 august 1938

„Doar cel care a cunoscut «prezentul» știe cu adevărat ce este infernul.“ (Jacob Wassermann)

*

Din legile lui Manou:

„Gura unei femei, sânul unei fete, rugăciunea unui copil, fumul sacrificiului au întotdeauna puritate“.